

DECIZIE

04 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”,
în cauza civilă la cererea depusă de Nina Lopotenco cu privire la constatarea
faptului cu valoare juridică,
împotriva deciziei din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 20 septembrie 2017 Nina Lopotenco a depus în instanța de judecată cerere solicitând constatarea faptului nașterii sale la xxxxx, în satul xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia, precum și dispunerea Oficiului Stare Civilă Strășeni de a înregistra nașterea sa la xxxxx în satul xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia, cu eliberarea certificatului respectiv.

În motivarea cererii s-a invocat că solicitarea generează din apariția unor drepturi persoanele, neavând o altă posibilitate de a obține reconstituirea actului de naștere a Ninei Lopotenco (Petraru).

Petiționara a menționat că conform certificatului de căsătorie xxxx, eliberat la xxxx de către sovietul sătesc Bălănești, rl Lazovsc, Petraru Nina s-a născut la xxxx în satul xxxxx, fapt confirmat atât în buletinul de identitate xxxxx, eliberat petiționarei la 29.08.2014 de către ÎS „CRIS Registru”, cât și în extrasul arhivistic al Serviciului Arhivă rl Sângerei, eliberat la 29.08.2017 sub nr. 696.

Nina Lopotenco a precizat că motivul înaintării cererii este imposibilitatea perfectării actelor pentru redobândirea cetățeniei României. Pentru a eliberarea actului de naștere pe numele Ninei Petraru, născută la xxxxx în satul xxxxx s-a adresat la OSC Sângerei, însă prin avizul nr. 651 din 16.09.2017 i s-a refuzat în eliberarea actului vizat, recomandându-i să se adreseze în instanța de judecată pentru constatarea faptului înregistrării nașterii Ninei Petraru la xxxxx în xxxxx, din motiv că în Registrele deținute în arhiva rl Sângerei și DRSC actul respectiv lipsește.

Prin hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Sângerei s-a admis cererea petiționarei Nina Lopotenco (Petraru) privind constatarea faptului cu valoare juridică; s-a constatat faptul nașterii Ninei Petraru la xxxxx, din părinții

Petraru Grigore și Petraru Eudochia, în comuna xxxxx; s-a obligat IP „Agenția Servicii Publice”, Departamentul înregistrare și evidență a populației, filiala Sângerei să emită actul de naștere și să elibereze certificatul de naștere pe numele Ninei Petraru.

Prin decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul depus de IP „Agenția Servicii Publice”; s-a casat hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Sângerei adoptată în cauza civilă, la cererea depusă de către Lopotenco Nina cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică și s-a pronunțat o hotărâre nouă prin care s-a constatat faptul înregistrării nașterii Ninei Petraru din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia, la xxxxx, în comuna xxxxx.

La 13 aprilie 2018 IP „Agenția Servicii Publice” a declarat recurs împotriva deciziei din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Bălți solicitând casarea acesteia.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel la examinarea cauzei nu a luat în considerare prevederile art. 59 al Legii privind actele de stare civilă, nr. 100-XV din 26 aprilie 2001, care condiționează că reconstituirea actelor de stare civilă se poate face, la cerere, dacă registrele de stare civilă au fost pierdute integral ori parțial. Deci, în sensul normei de drept menționate, reconstituirea unui act de stare civilă poate avea loc doar atunci când actul respectiv a existat, însă dat fiind starea registrului (pierdut integral sau parțial) actul respectiv nu s-a păstrat, însă cu referință la speța dată – registrul actelor de stare civilă pe perioada dată este păstrat integral.

Recurentul a considerat că prima instanță corect a constatat faptul nașterii de către o femeie anume, în condițiile legislației în vigoare. Or, în atare caz, nu se cunosc motivele instanței de apel de constatare a faptului înregistrării nașterii, încălcând legislația în vigoare în ceea ce privește actele de stare civilă (registrele actelor de stare civilă fiind păstrate integral, iar actul de naștere lipsește).

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la 23 ianuarie 2018.

Recurentul IP „Agenția Servicii Publice” a recepționat decizia instanței de apel la 22 februarie 2018 (f.d. 70).

Astfel, recursul, declarat la data de 13 aprilie 2018, este în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de IP „Agenția Servicii Publice” întemeiat și pasibil de a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțială a hotărârii instanței de fond, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) lit. c) și lit. d) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 373, alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Colegiul notează că Nina Lopotenco, prin cererea depusă la 20 septembrie 2017, a solicitat constatarea faptului nașterii Ninei Petraru la xxxxx, în satul xxxxx și dispunerea Oficiului Stare Civilă Strășeni de a înregistra nașterea sa la xxxxx în xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia, cu eliberarea certificatului respectiv.

Din sensul cerințelor formulate rezultă că petiționara solicită nu doar constatarea unui fapt, dar și obligarea unei autorități administrative de a întocmi un act de stare civilă.

Prezenta cerere a fost depusă ca urmare a necesității reconstituirii actului de naștere a petiționarei rezultând din prevederile art. 59 alin. (1) lit. a) și art. 61 alin. (1) din Legea privind actele de stare civilă nr. 100-XV din 26.04.2001.

Conform art. 59 alin. (1) lit. a) din Legea privind actele de stare civilă nr. 100-XV din 26.04.2001, reconstituirea actelor de stare civilă se poate face, la cerere, dacă registrele de stare civilă au fost pierdute integral ori parțial.

Articolul 61 alin. (1), (2) din Legea privind actele de stare civilă nr. 100-XV din 26.04.2001, prevede că cererea de reconstituire sau de întocmire ulterioară a actului de stare civilă, însoțită de actele doveditoare, se depune la organul de stare civilă de la domiciliul persoanei interesate. Cererea se soluționează în termen de o lună. Pentru motive temeinice, acest termen poate fi prelungit de către Agenția Servicii Publice până la 2 luni. Soluționând cererea de reconstituire sau de înregistrare ulterioară a actului de stare civilă, organul de stare civilă emite decizia corespunzătoare. Respingerea cererii respective poate fi contestată în instanța judecătorească în a cărei rază teritorială își are sediul autoritatea emitentă.

Din materialele cauzei rezultă că Nina Lopotenco s-a adresat Serviciului Stare Civilă Sîngerei cu cerere solicitând eliberarea actului de naștere pe numele Ninei Petraru, a.n. xxxxx în satul xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia.

Prin avizul privind imposibilitatea întocmirii actului de naștere în procedură administrativă de constatare a faptului nașterii nr. 651 din 16 septembrie 2017 s-a refuzat Ninei Lopotenco de a i se elibera certificatul de pe actul de naștere pe numele Ninei Petraru, xxxxx, locul nașterii satul xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia, din motiv că în registrele deținute în arhiva Serviciului de Stare Civilă Strășeni și DRSC actul respectiv lipsește. Concomitent, s-a menționat că documentele urmează a fi examinate în instanța de judecată privind constatarea faptului nașterii Ninei Petraru, a.n. xxxxx, locul nașterii xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia.

Prin extrasul arhivistic din registrele de evidență a gospodăriilor din satul

Răzălăi pentru anii xxxx, nr. 696 din 29 august 2017, eliberat de Serviciul Arhivă din rl Sîngerei, fondul nr. 29, inventarul nr, 1, fila 491/29-30, se atestă că soții Grigore Petrari și Eudochia Petrari au avut opt copii, printre care și Petrari Nina, xxxxx.

Conform adeverinței de căsătorie seria xxxx, Serghei Lopotenco a încheiat căsătoria cu Nina Petraru, născută la xxxxx în satul xxxx, la 05 martie 1988, trecută în registrul actelor de stare civilă sub nr. 3, ultima urmând după căsătorie să poarte numele de familie Lopotenco. (f.d.8)

În contextul dat, Colegiul menționează că instanța de fond just a concluzionat asupra admiterii cererii înaintate de petiționara Nina Lopotenco privind constatarea faptului nașterii Ninei Petraru, a.n. xxxxx, locul nașterii satul xxxxx, din părinții Petraru Grigore și Petraru Eudochia, întrucât solicitanta nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentul care ar certifica faptul juridic a cărei constatare se solicită.

Concluzia expusă de către instanța de apel este neîntemeiată, deoarece instanța de judecată emite hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant, conform prevederilor art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă.

În atare ordine de idei, Colegiul relevă că instanța de apel neîntemeiat a ajuns la concluzia precum că constatarea faptului nașterii petiționarei a fost constatat prin actele prezentate și respectiv a examinat prezenta cauză sub aspectul constatării înregistrării nașterii Ninei Petraru (Lopotenco) la xxxxx în xxxxx, din părinții Grigore Petraru și Eudochia Petraru.

Deci, Colegiul precizează că din cererea depusă rezultă cert că petiționara a solicitat anume constatarea faptului nașterii și nicidecum constatarea faptului înregistrării nașterii, rezultând din prevederile art. 59 alin. (1) lit. a), art. 61 alin. (1), (2) din Legea privind actele de stare civilă nr. 100-XV din 26.04.2001.

Or, normele de drept precitate supra stabilesc care este procedura de reconstituire sau de întocmire ulterioară a actului de stare civilă, în condițiile emiterii unui aviz de refuz în eliberarea actului de naștere.

Sub aspectul dat, Colegiul va reține și prevederile art. 20 alin. (1), (2) din Legea privind actele de stare civilă, nr. 100-XV din 26 aprilie 2001, care statuează că drept temei pentru înregistrarea nașterii și întocmirea actului de naștere servesc: a) actul medical constatator al nașterii, eliberat de unitatea sanitară în care a avut loc nașterea; b) certificatul medical de naștere, eliberat de unitatea sanitară privată, de medicul care a asistat nașterea sau la care s-a adresat mama după naștere (când nașterea s-a produs în afara unității sanitare) ori de un medic privat care a asistat nașterea; c) procesul-verbal și certificatul prin care se constată sexul și vârsta copilului – în cazul înregistrării nașterii unui copil găsit. (2) În lipsa actelor prevăzute la alin.(1), înregistrarea nașterii copilului se face pe baza hotărârii instanței judecătorești privind stabilirea faptului nașterii copilului de către o femeie concretă.

Astfel, în lipsa actelor menționate în norma de drept sus-citată, înregistrarea nașterii copilului se face în baza hotărârii instanței judecătorești privind stabilirea faptului nașterii copilului de către o femeie concretă, în speță – Nina Lopotenco (Petraru).

Respectiv, instanța de apel nejustificat a concluzionat asupra constatării faptului înregistrării nașterii, în condițiile când nu sunt dovezi că acest fapt (înregistrarea nașterii) ar fi avut loc.

La examinarea cauzelor privind constatarea înregistrării nașterii, (art.281 alin.(2) lit. c) Cod de procedură civilă) este necesar să se i-a în considerare de faptul că instanța judecătorească constată nu evenimentele care au avut loc, ci faptele înregistrării lor în organele respective, prin atașarea probelor pertinente în acest sens. Astfel de cauze se examinează de către instanțele judecătorești numai în cazul în care în organele de stare civilă și în arhivele corespunzătoare nu s-au păstrat asemenea înscrisuri și cererea de restabilire a acestora a fost refuzată.

Drept urmare, Colegiul reține că cererile cu privire la constatarea faptelor cu valoare juridică sunt examinate de instanțele de judecată, atunci când se solicită confirmarea existenței sau inexistenței unui drept incontestabil realizarea căruia fără o asemenea confirmare nu este posibilă.

Prin analogie, indiferent de natura faptului a cărui constatare se cere, trebuie respectate cumulativ următoarele condiții: a) faptul respectiv generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale ale petiționarului; b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili actele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare se solicită; c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Materialul probator atașat la dosar demonstrează că Nina Petraru nu poate confirma faptul înregistrării nașterii sale la organul de stare civilă, deoarece în registrele actelor de stare civilă, pe perioada solicitată, care sunt păstrate integral, actul de naștere al petiționarei nici nu a fost înscris.

Deci, în cazul constatării lipsei înscrierii actului de naștere în arhiva serviciului de stare civilă se consideră că acesta nici nu a existat niciodată.

În atare caz, nu se poate constata faptul înregistrării nașterii, în condițiile când în registrele actelor de stare civilă, în perioada respectivă, nici nu există mențiunea privind înscrierea nașterii Ninei Petraru, or, în lipsa acestor specificări organul de stare civilă este în imposibilitate de a constata faptul înregistrării nașterii petiționarei.

În concluzia celor relatate, Colegiul decelează că instanța de apel cu derogare de la art. 59 al Legii privind actele de stare civilă, a examinat prezenta cauză, constatând că acțiunea, de fapt, urmează a fi soluționată sub aspectul constatării faptului înregistrării nașterii petiționarei.

Or, soluția adoptată de către instanța de apel, este neîntemeiată și urmează a fi casată.

Cu referire la dispoziția instanței de judecată privind obligarea de către instanța de fond a IP „Agenția Servicii Publice” Departamentul de înregistrare și evidență a populației, filiala Sîngerei, de a emite actul de naștere și de a elibera certificatul de naștere pe numele Ninei Petraru, Colegiul o consideră incorectă din următoarele motive.

Hotărârea instanței judecătorești despre constatarea unui fapt care urmează a fi înregistrat la organele de stare civilă sau la alte organe nu substituie documentele eliberate de către acest organ, dar servește drept temei pentru obținerea lor.

Actele de stare civilă se întocmesc la cererea persoanei fizice interesate, cu prezentarea dovezii de achitare a taxelor necesare, conform prevederilor art. 60, 61 al Legii privind actele de stare civilă, nr. 100-XV din 26 aprilie 2001.

Respectiv, Colegiul reliefă că instanța de fond și-a depășit atribuțiile la judecarea cauzei prin obligarea IP „Agenția Servicii Publice”, Departamentul de

înregistrare și evidență a populației, filiala Sîngerei, de a emite actul de naștere și de a elibera certificatul de naștere pe numele Ninei Petraru.

Sub acest aspect, Colegiul notează că cererea cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică se examinează în procedură specială rezultând din prevederile art. 279 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 281 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau patrimoniale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor.

În contextul prevederilor art. 285 Cod de procedură civilă, în hotărârea judecătorească se indică faptul constatat de instanță, scopul constatării și probele de constatare a faptului. Hotărârea judecătorească este un document ce confirmă faptul constatat, servește drept temei pentru înregistrarea, după caz, a faptului în organele respective, după rămânerea irevocabilă a hotărârii, fără a substitui documentele pe care aceste organe le eliberează.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că instanța de fond nu era în drept la examinarea cauzei cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică să oblige IP „Agenția Servicii Publice”, Departamentul de înregistrare și evidență a populației, filiala Sîngerei, să emită actul de naștere și să elibereze certificatul de naștere pe numele Ninei Petraru.

Hotărârea cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică nu confirmă decât faptul constatat și constituie temei pentru efectuarea în continuare a actelor pentru care s-a solicitat emiterea acesteia, însă nicidecum nu poate fi obligată autoritatea publică, prin aceeași hotărâre să elibereze acte, a căror eliberare presupune respectarea unor cerințe legale: depunerea cererii, prezentarea actelor, achitarea taxelor etc.

Respectiv, instanța de fond nu a fost în drept de a obliga din oficiu IP „Agenția Servicii Publice”, Departamentul de înregistrare și evidență a populației, filiala Sîngerei, să emită actul de naștere a petiționarei.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul, va casa integral decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și parțial hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Sîngerei, în partea obligării IP „Agenția Servicii Publice”, Departamentul de înregistrare și evidență a populației, filiala Sîngerei, de a emite actul de naștere și de a elibera certificatul de naștere pe numele Ninei Petraru, în rest hotărârea primei instanțe se va menține.

În baza celor expuse, în conformitate art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”.

Se casează integral decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Bălți și parțial hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Sîngerei, în partea obligării Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, Departamentul de înregistrare și evidență a populației, filiala Sîngerei, de a emite actul de naștere și de a elibera certificatul de naștere pe numele Ninei Petraru, adoptată în cauza civilă, la

cererea depusă de Nina Lopotenco cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică.

În rest, hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Sîngerei se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic